

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 9 грудня 2022 р. № 1134-р

Київ

Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року

1. Схвалити Водну стратегію України на період до 2050 року, що додається.
2. Затвердити операційний план реалізації у 2022—2024 роках Водної стратегії України на період до 2050 року, що додається.

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

Інд. 75

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 9 грудня 2022 р. № 1134-р

ВОДНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ на період до 2050 року

Опис проблем, які обумовили прийняття Стратегії, і
нормативно-правових актів, що діють у відповідних сферах

Ця Стратегія є документом, що визначає основні засади державної політики у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів та спрямована на досягнення взаємної узгодженості, пов'язаної з їх використанням, підвищення рівня водної безпеки та скорочення до прийняттого рівня ризиків з управління водними ресурсами на засадах сталого інтегрованого управління водними ресурсами.

До основних проблем у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів належать:

забезпечення рівноправного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і санітарно-профілактичних заходів;

“задовільний”, “поганий” і “дуже поганий” екологічний стан переважної більшості поверхневих водних масивів (екологічний потенціал штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод), а також непоодинокі випадки класифікації хімічного стану масивів підземних вод як “недосягнення доброго”;

зменшення обсягів доступних до використання прісних водних ресурсів, обміління поверхневих водних об'єктів чи вичерпання підземних вод;

щорічне зростання збитків, завданих повеннями (паводками) чи посухами, що посилюються негативним впливом зміни клімату.

До основних нормативно-правових актів, що діють у сфері використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, належать, зокрема, Водний кодекс України, Кодекс України про надра, Закони України “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення”, “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року”, “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” та Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722 “Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року”.

Населення України становить близько 42 млн. осіб, з яких міського населення — близько 69 відсотків. За даними Інституту місцевого розвитку, на початок 2019 року лише 30,1 відсотка сільського населення,

89,9 відсотка населення, що проживає в селищах міського типу, та 99,2 відсотка міського населення мали доступ до централізованого водопостачання. Згідно з Національною доповіддю про якість питної води у 2020 році протяжність систем централізованого водопостачання становила 122 тис. кілометрів, з яких 38,2 відсотка були зношеними або аварійними. Їх зношеність і негерметичність є причиною забруднення водопровідної води та її невідповідності нормативам питного водопостачання, а також спалахів в Україні захворювань (гостре нітратне отруєння дітей, водно-нітратна метгемоглобінемія, гепатит А, гострі кишкові інфекції тощо).

Незадовільний фінансово-економічний стан підприємств питного водопостачання та централізованого водовідведення, що зумовлений насамперед економічною необґрунтованістю тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, не дає змоги вчасно здійснювати відновлення та ремонт інфраструктури централізованого водопостачання та водовідведення.

Незадовільною є ситуація з постачанням питної води у сільській місцевості. У половини областей України спостерігається природний дефіцит прісної води, а джерела питного водопостачання, якими користується населення, постійно піддаються антропогенному забрудненню, зокрема забрудненню нітратами. Підвищення ризиків виникнення спалахів захворювань, пов'язаних із вживанням питної води, свідчать про якість ґрунтових вод, що класифікується як “недосягнення доброго” хімічного стану, рідше підземних вод, які становлять основу нецентралізованого питного водопостачання сільських населених пунктів.

Стан якості поверхневих вод, які є джерелом питної води для 80 відсотків населення України, є незадовільним і характеризується підвищеним вмістом органічних та біогенних речовин, а підземні води характеризуються підвищеною жорсткістю і мінералізацією, а також наднормативним вмістом сполук заліза і марганцю. За інформацією МОЗ, питома вага досліджених проб води з водоєм І категорії (використовуються як джерела централізованого водопостачання населення), які не відповідали нормам у 2020 році за санітарно-хімічними показниками, становила 18,6 відсотка, за мікробіологічними — 19,6 відсотка. Проблема посилюється застарілими методами підготовки питної води або ж їх невідповідністю нормативним вимогам.

Гіршою є ситуація з доступом населення до санітарно-профілактичних заходів. Відповідно до Національної доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні в 2020 році лише 1,8 відсотка сільських населених пунктів, 63,9 відсотка селищ міського типу та 96,6 відсотка міст забезпечені централізованим водовідведенням. Стічні води руйнують каналізаційні напірні та безнапірні колектори, чим

спричиняють забруднення ґрунтових вод, зношеними або аварійними є 41,9 відсотка систем централізованого водовідведення.

Екологічний стан масивів поверхневих вод, що не класифікується як “відмінний” чи “добрий”, та хімічний стан масивів поверхневих і підземних вод, що класифікується як “недосягнення доброго”

Водні об'єкти зазнають значного антропогенного навантаження у вигляді хімічного, мікробного, радіонуклідного забруднення та шкідливого біологічного і фізичного впливу. Усе більшої актуальності набуває небезпечне для водних екосистем і здоров'я людини забруднення вод мікропластиком. Сполуки нітрогену, фосфору, важких металів, стійких органічних речовин, нафтопродуктів та інших забруднюючих речовин є основними складовими компонентами стаціонарного та дифузного забруднення поверхневих і підземних вод. Води гірлових ділянок річок зазнають суттєвого навантаження нафтопродуктами і фенолами. За ступенем забрудненості водні ресурси є помірно забрудненими, водночас у більшості досліджених водних об'єктів реєструються випадки високого забруднення.

Основною причиною антропогенного навантаження на водні об'єкти є неналежна практика державного управління водними ресурсами, що насамперед проявляється у:

неналежній правовій, фінансовій, організаційній та технічній спроможності щодо очищення міських стічних вод насамперед від сполук нітрогену і фосфору, а також важких металів та стійких органічних забруднювачів; неконтрольованому та технологічно нерегульованому, зокрема не виправдано надмірному, використанні сільськогосподарськими виробниками пестицидів і агрохімікатів, неналежному поводженні, зберіганні відходів, виробниками яких є сільськогосподарські підприємства; відсутності державного контролю за запровадженням попередньої (локальної) очистки стічних вод суб'єктами господарювання, що скидають забруднюючі речовини у міські системи централізованого водовідведення; невирішеності питань зневоднення та утилізації осаду, який утворюється внаслідок очищення міських стічних вод, що призводить до переповнення місць його зберігання та подальшого забруднення підземних і поверхневих вод; забрудненні ґрунтових вод стічними водами внаслідок зношеності та негерметичності міських систем водовідведення, а також інфільтраціями з неналежно облаштованих звалищ побутових відходів;

переважній відсутності систем очищення міських стічних вод у містах з населенням до 100 тис. осіб, селищах міського типу і сільських населених пунктах;

нерегульованості нормативів екологічної безпеки водокористування та екологічних нормативів якості води масивів поверхневих та підземних вод;

незабезпеченні додержання усіма юридичними та фізичними особами вимог водного законодавства у частині розроблення та дотримання суб'єктами господарювання галузевих технологічних нормативів утворення забруднюючих речовин, що скидаються у водні об'єкти, і тих, що подаються до очисних споруд;

відсутності державного стимулювання виробників мийних засобів, що не містять сполуки фосфору;

відсутності належного контролю за засміченням водних об'єктів та посилення адміністративної відповідальності за його здійснення.

Відповідно до даних державного обліку водокористування найбільшими забруднювачами водних об'єктів є міста з населенням понад 500 тис. осіб, для яких є надзвичайно актуальними як поліпшення ефективності очищення стічних вод, так і зниження рівня хімічного навантаження на системи централізованого водовідведення, зокрема шляхом запровадження попереднього очищення промислових стоків перед їх скиданням у міську систему централізованого водовідведення. Актуальним є також питання водовідведення стічних вод із забудованої території, на якій вони утворилися внаслідок випадання атмосферних опадів, адже у більшості міст України системи централізованого водовідведення є відокремленими від міських очисних споруд і спрямовують свої стоки (що містять високі концентрації шкідливих речовин та нафтопродуктів) безпосередньо до річок.

Однією з причин забруднення водних об'єктів є поверхневий стік з полів, де застосовуються засоби захисту рослин та добрива. Лісові насадження та лісосмуги навколо водних об'єктів запобігають такому забрудненню, поглинаючи та очищуючи води поверхневого стоку з полів. Незважаючи на усвідомлення важливості та значимості дифузного забруднення, в Україні лише розпочинається розроблення методологічних підходів щодо його оцінки. Методику визначення зон, вразливих до (накопичення) нітратів, затверджено наказом Міндовкілля від 15 квітня 2021 р. № 244. Підходи до оцінки дифузного забруднення багатьма іншими забруднюючими речовинами відсутні. На сьогодні процес у наближенні до Директиви 91/676/ЄЕС Ради Європейського Співтовариства від 12 грудня 1991 р. щодо захисту вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, не відповідає строкам виконання, визначеним планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 24, ст. 852).

Небезпечними як в контексті високої ймовірності виникнення аварій, так і інфільтрації забруднень через дно і стінки дамб, для водних об'єктів є

хвостосховища, відстійники та шламонакопичувачі гірничодобувної промисловості. Крім постійного забруднення поверхневих та ґрунтових вод шляхом інфільтрації через дно та стінки дамб, несприятливий вплив зміни клімату спричиняє формування інтенсивних атмосферних опадів, що створює потенційну небезпеку переповнення та прориву дамб водоєм промислового призначення, що може призвести до значного хімічного та (або) радіонуклідного забруднення. Об'єктами підвищеної небезпеки є водойми промислового призначення (хвостосховища, відстійники та шламонакопичувачі), що розташовані в зоні здійснення Операції об'єднаних сил. Не вирішуються питання щодо відповідальності виробника за ліквідацію наслідків гірничої діяльності.

У зв'язку із змінами клімату потребує перегляду питання державного регулювання шкідливого фізичного (теплого) впливу на водойми, яке суттєво посилює біологічні процеси у водоймах. Зміна кліматичних поясів призводить до виникнення випадків шкідливого біологічного впливу на водні біологічні ресурси.

Зменшення обсягів доступних до використання водних ресурсів, обміління чи вичерпання водних об'єктів, зникнення водойм з поверхні землі

Основною причиною негативного впливу на гідрологічний режим водних об'єктів України є не виправдані з точки зору впливу на навколишнє природне середовище осушувальні меліоративні заходи в північних та центральних регіонах, випадки екологічно не виправданого регулювання стоку річок ставками та водосховищами і неналежна практика сільськогосподарського та промислового виробництва, негативний вплив яких значно посилюється наслідками зміни клімату. Це насамперед проявляється у:

зниженні середнього річного стоку більшості річок внаслідок зміни клімату; зниженні водності та пересиханні малих річок через високу частку сільськогосподарських угідь, особливо на півдні України, та неналежній сільськогосподарській практиці щодо недотримання вимог законодавства у межах водоохоронних зон і прибережних захисних смуг;

деструктивних змінах структури і гідроморфологічних характеристик водних екосистем і заплавної земель, наявності значної кількості гребель та ставків;

інтенсифікації ерозії ґрунтів, що спричиняє замулення водних об'єктів; недостатній лісистості річкових басейнів та провадженні діяльності в межах заплавної земель, зокрема незаконному вирубуванні та пошкодженні дерев та чагарників і випалюванні рослинності;

значних втратах водних ресурсів як під час їх міжбасейнового перерозподілу для потреб зрошення, так і в системах централізованого водопостачання міст з причин їх негерметичності та ненадійності

водозапірної арматури (з одного несправного крана за добу витікає від 0,5 до 1,5 куб. метра, а із зливного бачка — від 5 до 8 куб. метрів води);

необлікованому та несанкціонованому (без оформлення дозволу на спеціальне водокористування та/або спеціального дозволу на користування надрами (підземні води) використанні водних ресурсів, насамперед підземних вод;

високій водоємності національного промислового та сільськогосподарського виробництва;

відсутності закріплення в нормативно-правових актах термінів, що визначають гідрологічний режим, необхідний для досягнення та підтримання екологічних цілей, визначених для певного району річкового басейну, режим підземних вод, необхідний для досягнення та підтримання “доброго” кількісного стану певного масиву підземних вод, і співвідношення між обсягом щорічного природного відновлення водних ресурсів водного об’єкта та обсягом забору води з нього для цілей водокористування;

штучній видозміні гідроморфологічних характеристик водойм, зокрема завдяки розвитку гідроенергетики, а також випрямленні русел, видобуванні корисних копалин, насамперед піску і гравію на землях водного фонду.

Водні ресурси використовуються неефективно через низький рівень культури використання води у побуті та на виробництві. За даними державної звітності про використання води, втрати води під час її транспортування у 2020 році перевищували загальний обсяг забору водних ресурсів з підземних джерел. Застарілість, зношеність і незадовільна енергоефективність насосного обладнання призводить до збитковості та дотаційності послуги з централізованого водопостачання, адже переважну частку тарифу за послуги з централізованого водопостачання становить вартість електроенергії. Значними є втрати води в системах централізованого водопостачання міст.

Малі водотоки живлять великі річки, скорочення їх стоку призводить до скорочення стоку великих річок. Так, за даними Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук, середньорічна водність р. Дніпро за останні 15 років зменшилася на 10 відсотків.

Найбільшою потенційною проблемою нестачі води є її низька соціальна цінність порівняно з такими природними ресурсами, як газ, нафта. Це призводить до відсутності правових, організаційних та фінансово-економічних підстав із забезпечення окупності послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, очищення стічних вод, а також є причиною відсутності коштів для проведення відповідних робіт з оздоровлення і відновлення екологічних та гідроморфологічних

характеристик водойм та відновлення ефективності діючих гідротехнічних споруд.

Щорічне зростання збитків, завданих надлишком або нестачею води, що посилюється негативним впливом зміни клімату

Переважає більшість стихійних лих є гідрологічними (паводки, повені та зсуви), кліматичними (посухи, хвилі тепла, екстремальні температури) та метеорологічними (буревії, зливи, град). Зміна клімату створює додаткові ризики утворення довготривалих посух, які перериваються зливами значної інтенсивності, що призводить до небезпеки затоплень, підтоплень. Більшість кліматичних та метеорологічних стихійних лих призводять до відсутності чи недостатності водних ресурсів або їх надмірної кількості.

Актуальною є проблема захисту сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь від руйнівної дії паводків і повеней. Негативні наслідки від них проявляються на 27 відсотка території України, де проживає майже третина населення країни. Найбільшою шкоди від них зазнають гірські та передгірські райони Карпат і Прикарпаття, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська і Чернівецька області, які належать до найбільш повенево небезпечних регіонів Європи.

Незаконне видобування піску і гравію у руслах річок, відсутність документації із землеустрою, містобудівної документації щодо визначення меж водоохоронних і прибережних захисних смуг, забудова прибережних захисних смуг, намівання піску в руслах рік, заплавах призводить до посилення негативного впливу паводків і повеней. Особливо небезпечним є розміщення у потенційній зоні затоплення складів з отрутохімікатами, мінеральними добривами, звалищ твердих побутових і промислових відходів.

В Україні посухи повторюються кожні два — три роки, завдаючи значної шкоди сільському господарству. За останніх 120 років в Україні зафіксовано понад 70 посух. Посухи є причиною масштабних пожеж, що катастрофічно впливають на стан навколишнього природного середовища. Наслідками тривалої дії посух є опустелювання. Олешківські піски в Херсонській області є однією з найбільших напівпустелей, що розташовані на території Європи. Внаслідок зміни клімату площа сухої і дуже сухої зони збільшилася на 7 відсотків і становить майже третину території, в тому числі 11,6 млн. гектарів орних земель. Площа з надмірним та достатнім атмосферним зволоженням зменшилася на 10 відсотків і становить лише 22,5 відсотка. Найвищими темпами потепління характеризуються північна та північно-західна частини країни.

Повномасштабна агресія Російської Федерації проти України призвела до значних, а іноді невідновних руйнувань критичної інфраструктури централізованого водопостачання та водовідведення міст, гідротехнічних споруд, що мали протипаводкове призначення та

використовувалися для боротьби із шкідливою дією вод, а також об'єктів гідротехнічної мережі систем зрошення і дренажу. Наслідки військових дій призвели до посилення зазначених проблем.

Аналіз поточного стану справ, тенденції та обґрунтування щодо
необхідності розв'язання виявлених проблем

Усі води (водні об'єкти) на території України становлять її водний фонд, до якого належать поверхневі та підземні води, джерела, внутрішні морські води та територіальне море.

Статтею 13¹ Водного кодексу України визначено дев'ять районів річкових басейнів. Вісім річкових басейнів належать до басейну Чорного та Азовського морів, а басейн р. Вісла — до Балтійського моря. Із вказаних річкових басейнів вісім, крім Південного Бугу, є транскордонними. Середні багаторічні ресурси річкового стоку оцінюються у 209,8 куб. кілометра, з яких місцевий стік становить 52,4 куб. кілометра. Через глобальні кліматичні зміни та нерівномірний розподіл водних ресурсів територією країни значна частина України належить до регіонів (в основному південні та східні) з низьким рівнем водозабезпечення, у тому числі окремі території Полісся. Для перерозподілу поверхневих прісних вод на території країни споруджено 1103 водосховища, їх загальний об'єм становить 53,5 куб. кілометра, створено 49500 ставків, сім великих каналів і 17 зрошувальних систем.

За даними державного обліку водокористування, у 2020 році з природних водних об'єктів забрано 9,6 куб. кілометра прісної води (90 відсотків — з поверхневих і 10 відсотків — з підземних джерел). За останнє десятиліття в Україні відбулося скорочення (у 1,5 раза) використання водних ресурсів (з 14,8 куб. кілометра у 2010 році до 9,6 куб. кілометра у 2020 році) та скидання зворотних вод (з 7,8 куб. кілометра у 2010 році до 5,2 куб. кілометра у 2020 році), що обумовлено спадом товарного виробництва, зменшенням використання води внаслідок зростання тарифів на послуги з централізованого водопостачання. На виробничі потреби у 2020 році використано 60 відсотків прісної води, на потреби зрошення — 21,4 відсотка і на питні та санітарно-гігієнічні потреби — 17,3 відсотка. Втрати води під час міжбасейнового транспортування становили 1,2 куб. кілометра, або 15,3 відсотка загального обсягу використаної води. Починаючи з 2013 року знизилася загальна потужність міських очисних споруд (лише в 2019 році зафіксовано його незначне зростання), а частка неочищених та недостатньо очищених стічних вод стосовно загального обсягу водовідведення зворотних вод у 2020 році становила 10 відсотків, тоді як в попередні роки становила 20 відсотків. З 2371 суб'єкта господарювання у сфері централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення 1185 (50 відсотків) суб'єктів провадять діяльність з централізованого водопостачання та/або водовідведення, з яких лише близько 1 тис.

(84 відсотки) суб'єктів мають міські очисні споруди та лише половина з яких здійснює належну біологічну очистку, а решта скидає міські стічні води без будь-якого очищення. Реєстр таких суб'єктів господарювання, включаючи інформацію про стан споруд централізованого водопостачання та/або водовідведення, а також про наявність у них очисних споруд та їх стан не ведеться жодним органом державної влади. Переважна більшість існуючих міських очисних споруд мають два ступеня очищення та характеризуються незадовільною ефективністю виключення сполук нітрогену, фосфору, важких металів і стійких органічних забруднювачів, а також потребують збільшення очисних потужностей та поліпшення ефективності процесу очищення шляхом повної реконструкції або ремонту. Наведені факти свідчать про неналежний державний нагляд (контроль) та громадський контроль за процесами централізованого водопостачання та/або водовідведення, очищення міських стічних вод.

Щороку із зворотними водами до водних об'єктів скидається близько 2 млн. тонн забруднюючих речовин. За даними державного моніторингу вод, фіксуються високі концентрації органічних сполук, сполук нітрогену та фосфору, фенолів, нафтопродуктів, важких металів. Найвищий їх вміст спостерігається нижче випусків стічних вод великих міст. Усі зазначені фактори призводять до погіршення екологічних, органолептичних та інших характеристик вод, утворення надмірної кількості водоростей, масштабного цвітіння водойм.

У 2019 році до державного бюджету надійшло 1623,5 млн. гривень у рамках рентної плати за спеціальне використання води та 155,7 млн. гривень за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти. Разом з тим Держводагентство отримало фінансування в обсязі 4368,5 млн. гривень, з них на експлуатацію водогосподарського комплексу і управління водними ресурсами — 4181,3 млн. гривень. Зазначене вказує на значну невідповідність витрат і надходжень до державного бюджету. Водночас підприємствами, установами та організаціями в 2019 році спрямовані капітальні інвестиції для очищення стічних вод в обсязі 1753,9 млн. гривень, захисту і реабілітації ґрунту, підземних і поверхневих вод — 1721,9 млн. гривень, а їх поточні витрати на очищення стічних вод становили 1872,1 млн. гривень, захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод — 1583,9 млн. гривень.

За даними Рахункової палати, в рамках проведеного аудиту ефективності здійснення заходів Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року, затвердженої Законом України від 24 травня 2012 р. № 4836-VI, фінансування двох етапів виконання Програми прогнозувалося на рівні 46,5 млрд. гривень, з яких 21 млрд. гривень — кошти державного бюджету. Станом на 1 січня 2021 р. профінансовано більше 68 відсотків. При цьому основна частина коштів (майже 85 відсотків) спрямована на меліорацію земель. На цілі

оздоровлення басейну р. Дніпро та поліпшення якості питної води протягом чотирьох років спрямовано лише 4,2 млн. гривень. За ці кошти проведено моніторинг навколишнього природного середовища та забезпечено розвиток інформаційних систем.

Зважаючи на незадовільний стан водних ресурсів і негативні тенденції, пов'язані з викликами та загрозами національній безпеці у сфері забезпечення водної безпеки держави, беручи до уваги високий рівень ризиків для водних об'єктів, зумовлений значним забрудненням та виснаженістю, недостатністю адаптаційних можливостей водогосподарської галузі до негативних процесів зміни клімату, незадовільний технічний стан, зношеність та недостатню розгалуженість систем централізованого водопостачання та/або водовідведення, застарілість технологій для забезпечення населення України якісною питною водою, передбачено розроблення цієї Стратегії.

Стратегічні цілі та показники їх досягнення

Ціль 1. Забезпечення рівного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і належних санітарно-профілактичних заходів

Показниками досягнення цілі є:

якість питної води, що подається населенню, відсотків;

скорочення спалахів та випадків захворювань, пов'язаних з водою, одиниць;

доступ до питної води, одиниць, літрів, відсотків;

доступ до умов санітарії, одиниць, відсотків на рік;

рівень роботи колективних та інших систем водопостачання, одиниць, відсотків;

рівень роботи колективних та інших санітарних систем, відсотків;

застосування визнаних найкращих практик для управління водопостачанням та санітарно-профілактичними заходами, одиниць, відсотків;

наявність скидів неочищених стічних вод у водні об'єкти, відсотків;

наявність скидів неочищених зливових вод, переливання/потрапляння із систем каналізації у водні об'єкти, куб. метрів, відсотків;

якість скидів стічних вод з очисних споруд у водні об'єкти, відсотків;

захоронення або повторне використання мулу з колективних санітарних систем або інших очисних споруд, відсотків, гектарів на рік;

якість стічних вод, що використовуються для поливу, відсотків;

якість води, що використовується як питна вода, відсотків;

якість води, що використовується для купання, відсотків;

якість води, що використовується для аквакультури, відсотків;

застосування визнаних найкращих практик для управління замкнутими водами, що використовуються для купання, відсотків;

визначення та відновлення особливо забруднених місць, які впливають або можуть мати негативний вплив на водні ресурси і об'єкти, одиниць, відсотків;

ефективність систем управління, розвитку, захисту та використання водних ресурсів, одиниць, відсотків;

періодичність публікування інформації щодо якості питної води, що постачається, та інших вод згідно з Протоколом про воду та здоров'я до Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер 1992 року (далі — Протокол про воду та здоров'я), ратифікованого Законом України від 9 липня 2003 р. № 1066-IV, одиниць.

Для показників досягнення цілі 1 встановлено індикатори та критерії їх досягнення з урахуванням вимог статті 6 Протоколу про воду та здоров'я, наведені у додатку.

Досягнення цілі 1 за встановленими у додатку показниками здійснюється Мінрегіоном, Мінагрополітики, Міндовкіллям, МОЗ, Мінреінтеграції, Держводагентством, Держрибагентством, Держпродспоживслужбою, Держгеонадрами, ДСНС, НКРЕКП, органами місцевого самоврядування, військовими адміністраціями, підприємствами питного водопостачання та централізованого водовідведення відповідно до їх компетенції, визначеної законодавством.

Ціль 2. Поліпшення якісного стану водних об'єктів шляхом досягнення та підтримання “доброго” екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод

Показниками досягнення цілі є:

розроблені та затверджені наказом Міндовкілля екологічні нормативи якості води масивів поверхневих та підземних вод відповідно до вимог законодавства Європейського Союзу: до серпня 2024 року;

частка очисних споруд, на яких запроваджено очищення міських стічних вод з використанням комбінованих методів вилучення сполук нітрогену і фосфору, відсотків: до 2032 року заплановано впровадження комбінованих методів вилучення сполук нітрогену і фосфору на 10 відсотках наявних міських очисних споруд;

кількість суб'єктів господарювання, що використовують локальні очисні споруди перед скиданням стічних вод до систем централізованого

водовідведення, одиниць або відсотків: до 2032 року заплановано загальне використання локальних очисних споруд не менше ніж на 70 відсотках підприємств — абонентів, що здійснюють скидання стічних вод до систем централізованого водовідведення;

факти виявлення не менше ніж двократних перевищень гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у пробах води у районі річкового басейну, одиниць на рік: до 2032 року передбачено досягнення рівня вдвічі нижчого від рівня 2020 року;

частка масивів поверхневих водних з “добрим” екологічним та хімічним станом, відсотків: не менше 5 відсотків масивів поверхневих водних з “добрим” екологічним та хімічним станом до 2032 року;

частка штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод з “добрим” екологічним потенціалом, відсотків: не менше 5 відсотків штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод з “добрим” екологічним та хімічним станом до 2032 року;

частка масивів підземних вод з “добрим” кількісним та хімічним станом, відсотків: не менше 3 відсотків масивів підземних вод з “добрим” екологічним та хімічним станом до 2032 року;

збитки, завдані водним екосистемам, зокрема рибному господарству, внаслідок забруднення вод та шкідливого біологічного та фізичного (теплого) впливу на водні об’єкти, млн. гривень на рік;

загальна площа зон, уразливих до накопичення нітратних сполук, визначених для кожного району річкового басейну, тис. гектарів;

частка площі зон, уразливих до накопичення нітратних сполук, визначених для кожного району річкового басейну, у загальній площі району річкового басейну, відсотків;

обсяг реалізованого в Україні прального порошку, що містить дозволені концентрації фосфатів та інших сполук фосфору, тис. тонн, відсотків: до 2027 року передбачена реалізація 100 відсотків прального порошку, що містить дозволені концентрації фосфатів та інших сполук фосфору;

розмір збитків, завданих державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів, тис. гривень на рік.

Ціль 3. Забезпечення необхідної кількості водних ресурсів для відновлення та оздоровлення водних екосистем і досягнення стійкого водозабору та водопостачання

Показниками досягнення цілі є:

внесено зміни до Методики визначення масивів поверхневих та підземних вод, затвердженої наказом Міндовкілля від 14 січня 2019 р. № 4,

у частині визначення істотно змінених масивів поверхневих вод: до кінця 2023 року;

загальний обсяг використання води (за всіма видами економічної діяльності, зокрема у сільському господарстві, промисловості і житлово-комунальному секторі), млн. куб. метрів;

частка орних земель (ріллі) у загальній площі земель країни, відсотків: до 2030 року частка орних земель (ріллі) у загальній площі земель країни повинна бути менше ніж 47 відсотків;

площа (частка) територій та об'єктів природно-заповідного фонду міжнародного, загальнодержавного, місцевого значення, Смарагдової мережі, наявних у районі річкового басейну, тис. гектарів, відсотків: до 2032 року площа (частка) територій та об'єктів природно-заповідного фонду міжнародного, загальнодержавного, місцевого значення, Смарагдової мережі, наявних у районі річкового басейну, повинна бути не менше ніж 10 відсотків;

протяжність русел малих річок, на яких відновлено проточність, кілометрів: щороку починаючи з 2025 року передбачається відновлення не менше 5 кілометрів;

водоємність валового внутрішнього продукту, куб. метрів використаної води на 1 тис. гривень валового внутрішнього продукту (у фактичних цінах): до 2030 року водоємність валового внутрішнього продукту не повинна перевищувати 2,5 куб. метра використаної води на 1 тис. гривень валового внутрішнього продукту (у фактичних цінах);

обсяг щорічних втрат води під час її міжбасейнового транспортування, куб. метрів: протягом 2025—2032 років щорічні втрати води під час її міжбасейнового транспортування не повинні перевищувати рівень втрат у 2020 році;

обсяг щорічних втрат води в системах централізованого водопостачання, куб. метрів: до 2032 року втрати води в системах централізованого водопостачання не повинні перевищувати 20 відсотків загального обсягу водопостачання;

кількість фактів притягнення осіб, винних у порушенні водного законодавства, до адміністративної відповідальності, одиниць.

Ціль 4. Скорочення зростаючих ризиків нестачі води та надлишку води

Показниками досягнення цілі є:

кількість затверджених планів управління ризиками затоплення, одиниць: до 2023 року передбачено затвердження Кабінетом Міністрів України 9 планів управління ризиками затоплення для визначених законодавством районів річкових басейнів;

щорічний обсяг збитків, завданих повеннями і паводками, млн. гривень: за рахунок повоєнного відновлення гідротехнічних та протипаводкових споруд до 2032 року заплановано досягнення зниження обсягу збитків на 20 відсотків порівняно з 2020 роком;

щорічний обсяг збитків, завданих посухами, млн. гривень;

площа земель, на яких здійснюється зрошення та дренаж, гектарів: до 2030 року площа земель, на яких здійснюється зрошення та дренаж, повинна становити 500 тис. гектарів.

Ціль 5. Запровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом та принципів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо водного врядування в районах річкових басейнів, у прибережних і морських водах

Показниками досягнення цілі є:

кількість затверджених планів управління річковими басейнами, одиниць: до 1 серпня 2024 р. передбачено затвердження Кабінетом Міністрів України 9 планів управління річковими басейнами для визначених законодавством районів річкових басейнів;

кількість виявлених водокористувачів, які здійснюють самовільне водокористування (без оформлення дозволу на спеціальне водокористування та/або спеціального дозволу на користування надрами (підземні води), осіб;

розмір стягнутих збитків, завданих державі внаслідок порушення вимог законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів, тис. гривень на рік;

кількість автоматизованих інформаційних систем, задіяних для прийняття управлінських рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів, одиниць: до 2032 року введено в експлуатацію не менше ніж 8 автоматизованих інформаційних систем у визначених законодавством районах річкових басейнів;

частка транскордонних районів річкових басейнів, для яких запроваджено басейновий принцип міжнародного співробітництва, відсотків: до 2032 року така частка повинна становити не менше ніж 15 відсотків;

підготовлене та затверджене наказом Міндовкілля Керівництво з імплементації принципів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо водного врядування на басейновому і територіальному рівні: до кінця 2024 року.

Завдання, спрямовані на досягнення поставлених цілей, етапи їх виконання, очікувані результати досягнення цільових показників та орієнтовний обсяг необхідних фінансових, матеріально-технічних, людських та інших ресурсів

Завданнями з досягнення цілі 1 є:

закріплення на законодавчому рівні державних гарантій щодо рівного права на воду та санітарно-профілактичні заходи, зокрема гарантування державою соціального мінімуму (визначеної відповідно до вимог ВООЗ кількості літрів питної води для людини на добу) щодо питної води, а також здійснення санітарно-профілактичних заходів;

усунення колізії стосовно визначення термінів щодо води питної; імплементація Директиви 2020/2184 Європейського Парламенту та Ради від 16 грудня 2020 р. про якість води, призначеної для споживання людиною;

запровадження сучасних підходів і практик планування безпеки питної води та санітарно-профілактичних заходів на основі оцінки та управління ризиками, а також розроблення та включення планів розвитку (оптимізації) систем централізованого водопостачання та водовідведення та очищення міських стічних вод до генеральних планів розвитку населених пунктів; здійснення заходів, спрямованих на досягнення цільових показників та індикаторів, встановлених відповідно до статті 6 Протоколу про воду та здоров'я, наведених у додатку;

забезпечення нормативно-правового врегулювання питань залучення приватного сектору економіки у сфері розвитку системи централізованого водопостачання та водовідведення, очищення стічних вод;

забезпечення прав на воду та санітарно-профілактичні заходи як пріоритетних для фінансування в бюджетах всіх рівнів на засадах співфінансування та використання переваг державного приватного партнерства з метою залучення інвестицій у розвиток системи централізованого водопостачання та водовідведення, очищення стічних вод;

посилення ролі громад у процесі самоврядного встановлення економічно обґрунтованих тарифів на належне централізоване водопостачання та водовідведення, очищення стічних вод на основі їх активної спрямованості до енергоефективності та економії енергозатрат під час проектування та експлуатації систем централізованого водопостачання та водовідведення, очищення стічних вод;

запровадження надання роз'яснень населенню щодо оптимальних підходів щодо забезпечення належного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води та санітарно-профілактичних заходів та доведення до споживачів екологічно, економічно та соціально обґрунтованої вартості надання якісних та належних послуг;

організація та проведення постійних інформаційних заходів, спрямованих на запобігання втратам і заощадження води у побуті з метою досягнення середнього по країні показника обсягу використання води однією особою, що користується послугами з централізованого водопостачання, до 150 літрів на добу до 2030 року та 100 літрів на добу до 2050 року;

забезпечення до 2030 року 100 відсотків доступу сільського і міського населення до безпечної економічно доступної питної води;

підключення до 2030 року до систем централізованого водопостачання 50 відсотків сільського населення та 100 відсотків міського населення та до 2050 року — не менше 90 відсотків сільського населення;

поетапний ремонт або повна заміна (на сучасні аналоги з нейтральних до хімічних сполук та зовнішньої корозії поліетилену, поліпропілену чи полівінілхлориду) міських систем централізованого водопостачання та водовідведення з метою досягнення їх герметичності та безпечності; забезпечення доступу 80 відсотків сільського населення та 100 відсотків міського населення до належних санітарно-профілактичних заходів до 2030 року та 95 відсотків сільського населення до 2050 року;

сприяння у розробленні територіальними громадами (з урахуванням факторів фінансової стійкості, кількості та густоти населення, наявних видів економічної діяльності тощо) перспективних планів щодо побудови систем централізованого водовідведення та очищення стічних вод або відмові від побудови систем централізованого водовідведення, а також сприяння у розвитку групових чи індивідуальних систем водовідведення та очищення стічних вод (септиків), специфічних для кожного населеного пункту, де відсутня система каналізації;

запровадження системи фінансової допомоги для групових чи індивідуальних систем водовідведення та очищення стічних вод (септиків) за умови забезпечення нагляду з боку місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо дотримання екологічних та санітарних норм під час їх будівництва та експлуатації; пропагування екосанітарних туалетів, рекомендованих ВООЗ для використання населенням на приватних присадибних ділянках, а також підходів з компостування та повторного використання продуктів життєдіяльності людини.

Завданнями з досягнення цілі 2 є:

забезпечення підготовки та впровадження планів управління річковими басейнами відповідно до положень Директиви 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради “Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики” від 23 жовтня 2000 р.;

розроблення та затвердження екологічних нормативів якості води масивів поверхневих та підземних вод відповідно до вимог законодавства Європейського Союзу;

збільшення штрафних санкцій за порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, забезпечення цільового спрямування отриманих коштів на фінансування заходів із збереження та відновлення навколишнього природного середовища;

вдосконалення системи очищення міських стічних вод шляхом:

- забезпечення впровадження в Україні вимог Директиви Ради 91/271/ЄЕС “Про очистку міських стічних вод” від 21 травня 1991 р.;

- формування центральними та місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування інвестиційних проектів з реконструкції існуючих та будівництва нових очисних споруд з метою зменшення до 2030 року загального обсягу скидів забруднених (неочищених та недостатньо очищених) стічних вод до 279 млн. куб. метрів (або не більше 5 відсотків загального обсягу стічних вод);

- поетапного запровадження на міських очисних спорудах міст з населенням більше 500 тис. осіб додаткового третього ступеня очищення, а саме науково-обґрунтованих технологій з відповідного біологічного та хімічного вилучення сполук нітрогену та фосфору, що мають мінімальний негативний вплив на водні об’єкти;

- запровадження систем попереднього (локального) очищення на суб’єктах господарювання, в установах та організаціях, що здійснюють скидання забруднюючих речовин у складі стічних вод у міські системи централізованого водовідведення; впровадження біогазових установок у процесі очищення міських і промислових стічних вод, а також відходів, виробниками яких є сільськогосподарські підприємства;

- розв’язання проблем утилізації мулу, що утворюється в межах міст після очищення міських стічних вод, у тому числі шляхом компостування з відходами органічного походження;

- встановлення уловлюючих решіток на усіх видах зливової каналізації, не обладнаних системами попереднього очищення, а також подальше відстоювання стоків зливової (дощової) каналізації перед їх потраплянням до водних об’єктів; правове, технічне та кадрове посилення органів місцевого самоврядування з метою вжиття ними у межах наданих повноважень заходів до забезпечення облаштуванням жителями населених пунктів, де відсутня система каналізації, вигрібних ям, вуличних туалетів, у тому числі для запобігання утворенню стихійних сміттєзвалищ;

запобігання забрудненню із сільськогосподарських джерел шляхом:

- забезпечення наближення законодавства України до законодавства ЄС, впровадження Директиви Ради 91/676/ЄЕС від 12 грудня 1991 р. щодо

захисту вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зокрема затвердження (визначення) зон, уразливих до накопичення нітратів, а також їх нормативно-правове врегулювання з метою регулювання дифузного забруднення вод; правил щодо забезпечення родючості ґрунтів і застосування окремих агрохімікатів; плану заходів щодо поетапного зниження рівня забруднення поверхневих та підземних вод нітратами із сільськогосподарських джерел, зокрема зон, уразливих до (накопичення) нітратів; обов'язкових планів заходів для всіх сільськогосподарських виробників, які працюють у зонах, уразливих до накопичення нітратів сільськогосподарського походження;

запобігання промислового забрудненню шляхом:

- забезпечення впровадження в промисловому та сільськогосподарському виробництві найкращих доступних технологій і методів управління, спрямованих на зниження рівня забруднення водних об'єктів;

- удосконалення порядку державного нагляду (контролю) за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів, зокрема щодо наявності та додержання умов дозволів, установлених нормативів гранично допустимого рівня скидання забруднюючих речовин, лімітів забору і використання води та скидання забруднюючих речовин; підвищення спроможності органів державного нагляду (контролю) з проведення належного відбору проб та інструментально-лабораторних вимірювань показників складу та властивостей вод у місцях несанкціонованого або аварійного промислового забруднення водних об'єктів;

зменшення негативного впливу на водні об'єкти гірничодобувної промисловості шляхом:

- забезпечення наближення законодавства України до законодавства ЄС, а саме Директиви Європейського Парламенту і Ради 2006/21/ЄС від 15 березня 2006 р. про управління відходами видобувної промисловості та про внесення змін до Директиви 2004/35/ЄС від 21 квітня 2004 р. Європейського Парламенту та Ради "Про екологічну відповідальність за попередження та ліквідацію наслідків завданої навколишньому середовищу шкоди у частині діяльності підприємств гірничодобувної промисловості";

- започаткування діяльності з очищення, осушення та ліквідації не задіяних у виробничому процесі хвостосховищ, відстійників та шламонакопичувачів;

запобігання забрудненню та засміченню морів шляхом:

- реалізації державної політики, спрямованої на запобігання забрудненню та засміченню Чорного та Азовського морів на засадах,

визначених Морською природоохоронною стратегією України, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2021 р. № 1240 (Офіційний вісник України, 2021 р., № 82, ст. 5280), зокрема шляхом виконання плану дій для досягнення та підтримання “доброго” екологічного стану Азовського та Чорного морів;

попередження шкідливого біологічного впливу шляхом створення науково-методологічних передумов для проведення оцінки, попередження та запобігання шкідливому біологічному впливу на поверхневі водні об'єкти.

Завданнями з досягнення цілі 3 є:

зниження частки орних земель (ріллі) щодо загальної території країни до 47 відсотків до 2030 року відповідно до індикатора 15.3.3 Національної доповіді “Цілі сталого розвитку: Україна”;

перегляд питання доцільності щодо здійснення осушувальних меліоративних заходів та започаткування виконання постійних робіт із збереження води у природних ландшафтах шляхом:

- відновлення найбільш цінних природних та мінімально порушених антропогенними факторами природних комплексів, зокрема річкових басейнів, лісів, водно-болотних угідь та торфовищ; створення в районах річкових басейнів об'єктів і територій природно-заповідного фонду, Смарагдової мережі, водно-болотних угідь міжнародного значення та інших територій природно-заповідного фонду та територій природоохоронного призначення; реконструкція осушувальних систем в осушувально-зволожувальні та підвищення ефективності осушувальних меліоративних заходів; покарання порушників режиму використання територій прибережних захисних смуг і водоохоронних зон; включення до документації із землеустрою, містобудівної документації інформації щодо меж прибережних захисних смуг та водоохоронних зон з урахуванням встановлених законом обмежень;

- забезпечення винесення в натуру прибережних захисних смуг та водоохоронних зон, дотримання режиму їх охорони; забезпечення відновлення та належного облаштування водоохоронних зон, у тому числі шляхом їх залуження та/або заліснення; запровадження системи заходів із запобігання розвитку ерозійно-гідрологічних процесів; зниження водоемності валового внутрішнього продукту до 2,5 куб. метра використаної води на 1 тис. гривень валового внутрішнього продукту (у фактичних цінах) до 2030 року та до 2 куб. метрів до 2050 року шляхом подальшої еколого-економічної оптимізації цін на воду та підвищення ефективності контролю та обліку спеціального водокористування, запобігання технічним втратам води;

- створення суб'єктами господарювання комплексів безстічних і замкнених систем водоспоживання, запровадження підприємствами питного водопостачання та централізованого водовідведення

водооборотних циклів та повторного використання нормативно очищених вод та дощових вод (після очищення) для технічних потреб;

- розроблення методологічних підходів та запровадження планування використання води з урахуванням сумарного об'єму води, що витрачається для виробництва будь-якого товару або надання послуг (віртуальної води);

внесення змін до Методики визначення масивів поверхневих та підземних вод, затвердженої наказом Міндовкілля від 14 січня 2019 р. № 4, у частині визначення істотно змінених масивів поверхневих вод;

забезпечення розроблення та застосування нових інноваційних підходів до запобігання втратам води під час її міжбасейнового транспортування, запровадження використання для вказаних цілей склокомполімерних труб і труб, виготовлених з поліетилену, поліпропілену чи полівінілхлориду, що унеможлиблюють втрати води на інфільтрацію та випаровування, внесення відповідних змін до державних будівельних норм;

впровадження проектів та заходів із штучного поповнення підземних вод, зокрема дощовими водами;

перегляду еколого-економічних характеристик розвитку гідроенергетики, включаючи аспекти протипаводкового захисту, водозабезпечення зрошення, на основі сучасних підходів до стратегічної екологічної оцінки і оцінки впливу на навколишнє природне середовище та їх порівняння з аналогічними характеристиками щодо отримання електроенергії із застосуванням сонця та вітру;

розроблення оптимальних режимів роботи водних об'єктів з урахуванням інтересів усіх учасників; відновлення в рамках виконання планів управління річковими басейнами гідроморфологічного стану водних екосистем та заплавної земель шляхом відновлення безперервності течії, відновлення стариць та меандр, поліпшення проточності, попередження та ліквідація замулення водойм, поступова ліквідація гребель, ставків, строк експлуатації яких завершився; інвентаризації існуючих гідротехнічних споруд, їх відновлення, ремонту, модернізації або демонтажу;

забезпечення підвищення ефективності зрошуваних меліорацій, зокрема шляхом застосування інноваційних підходів до крапельного зрошення, моделювання агротехнічних та агроекологічних умов вирощування урожаю, використання для зрошення очищених зворотних (стічних) вод; забезпечення поширення практики використання належно очищених стічних вод у системах зрошення сільськогосподарських угідь, парків, скверів;

запровадження системи моніторингу щодо видобутку підземних вод, що належать до стратегічного запасу держави та є власністю Українського народу; підвищення ефективності державного нагляду (контролю) і громадського контролю (громадських інспекторів з охорони довкілля) за

спорудженням свердловин для добування підземних вод та обліку води в процесі їх використання.

Завданнями з досягнення цілі 4 є:

підготовка та впровадження планів управління ризиками затоплення відповідно до законодавства та положень Директиви 2007/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2007 р. про оцінку і управління ризиками затоплення;

включення до планів управління річковими басейнами заходів з управління ризиками виникнення посух для районів річкових басейнів, забезпечення їх подальшого виконання;

впровадження заходів з пом'якшення негативних наслідків зміни клімату через скорочення попиту на воду для зрошення, зміну строків вирощування культур, їх асортименту, методу зрошення і розмірів площі, що обробляється, а також підвищення ефективності водокористування шляхом повторного використання води та практики сталого використання водних ресурсів;

стимулювання дослідження щодо змін кількісних характеристик водних ресурсів України внаслідок зміни клімату;

розроблення та включення до планів управління річковими басейнами заходів з адаптації до зміни клімату з урахуванням середньо- та довгострокових сценаріїв зміни клімату.

Завданнями з досягнення цілі 5 є:

формування наукових програмних засад інтегрованого управління водними ресурсами до 2030 року;

розроблення керівництва з імплементації принципів Організації економічного співробітництва та розвитку щодо водного врядування на басейновому і територіальному рівні;

проведення системного аналізу водного законодавства щодо його узгодженості з вимогами законодавства ЄС та цілями сталого розвитку для успішної реалізації цієї Стратегії;

реалізація інфраструктурних проектів, що мають на меті значну зміну гідроморфологічних характеристик водних об'єктів, з урахуванням вимог Закону України "Про оцінку впливу на довкілля" в контексті забезпечення водно-екологічної безпеки України;

підвищення ефективності державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства щодо раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, зокрема шляхом посилення взаємодії Держекоінспекції з басейновими радами, її технічного та кадрового оновлення, організації діяльності громадських інспекторів з

охорони довкілля, оприлюднення результатів здійснених заходів державного нагляду (контролю);

створення на суспільному телебаченні цільових програм, соціальної реклами та роликів, спрямованих на роз'яснення прав і ролі кожної людини в охороні природних водних екосистем, з метою формування небайдужого ставлення до нагальних екологічних проблем і боротьби з порушенням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

проведення постійних інформаційних заходів з метою підвищення екологічної освіти у частині ощадливого використання та охорони від забруднення водних об'єктів і підвищення рівня громадської підтримки реалізації цієї Стратегії;

створення належних правових та організаційних умов для участі громадськості та територіальних громад у процесі інтегрованого управління водними ресурсами (зокрема басейнових рад) та здійсненні громадського екологічного контролю, зокрема сприяння встановленню постів громадського моніторингу для здійснення добровільних оперативних спостережень за основними показниками якості води (на буюх, опорах водогосподарських спорудах та в інших місцях з дотриманням техніки безпеки та забезпеченням єдності вимірювань);

впровадження з 1 січня 2025 р. планів управління річковими басейнами для встановлених дев'яти районів річкових басейнів, забезпечення їх перегляду кожні шість років;

забезпечення підготовки та подальшого оновлення планів управління річковими басейнами;

оприлюднення на офіційному веб-сайті Держводагентства інформації про хід підготовки планів управління річковими басейнами та планів управління ризиками затоплення;

поступовий перехід на управління транскордонними водотоками виключно на основі дво- та багатосторонніх басейнових договорів;

завершення переходу від адміністративно-територіальної моделі управління водними ресурсами до інтегрованого управління за басейновим принципом, що, зокрема, передбачає посилення відповідальності басейнових управлінь водними ресурсами та басейнових рад за досягнення екологічних цілей планів управління річковими басейнами, зокрема щодо забезпечення ними ефективної міжвідомчої координації всіх суб'єктів, які здійснюють розроблення планів управління річковими басейнами, та виконавців, відповідальних за виконання планів управління річковими басейнами у частині відповідного району річкового басейну; розгляд питання щодо організаційно-правових можливостей реєстрації басейнових управлінь водних ресурсів, що належать до сфери управління Держводагентства, на правах юридичної особи з отриманням ними прав

розпорядження бюджетними коштами, які формуються за рахунок надходжень від платників рентної плати за спеціальне використання води, що здійснюється у межах визначеного району річкового басейну, та платників екологічного податку, які здійснюють скидання забруднюючих речовин до водних об'єктів цього ж району річкового басейну, а також інших джерел, не заборонених законодавством; покладення на басейнові управління водних ресурсів координаційних функцій з виконання планів управління річковими басейнами та досягнення визначених у них екологічних цілей; здійснення на основі оцінки національного водоресурсного потенціалу концептуального перегляду питання регулювання використання води та забруднення водних об'єктів з метою забезпечення покриття витрат за водні послуги, включаючи екологічні та ресурсні витрати, зокрема:

- розроблення правових передумов для забезпечення покриття витрат за водні послуги, включаючи екологічні та ресурсні витрати, відповідно до результатів економічного аналізу, проведеного у рамках підготовки планів управління річковими басейнами за принципами “забруднювач платить”, “водокористувач платить”;

- деталізація та вдосконалення законодавства про концесії з метою розширення прав територіальних громад щодо використання концесійних механізмів під час провадження господарської діяльності, стимулювання конкуренції та підвищення прозорості процесів укладення договорів концесії та оренди, подолання корупційних схем використання водних ресурсів як об'єктів доходу третіми особами; детінізація сфери водокористування шляхом створення муніципальних геоінформаційних систем обліку, використання та оцінки екологічного стану водних об'єктів, що перебувають у розпорядженні територіальних громад;

- розроблення простих у застосуванні алгоритмів з обрахунку та обґрунтування соціально-економічної доцільності (вигоди) під час виконання завдань з реалізації водної політики, зокрема досягнення цілей водної політики та кількісної оцінки очікуваного екологічного ефекту від її подальшої реалізації; запровадження застосування таких алгоритмів у рамках експлуатації автоматизованих інформаційних систем; правове та організаційне вирішення питань щодо запровадження інтегрованого дозволу, найкращих доступних технологій та методів управління як дієвих засад технологічного регулювання та контролю; вдосконалення співробітництва держави, бізнесу та науки для впровадження інновацій, поглиблення наукових досліджень, розширення їх цільового фінансування та впровадження отриманих результатів під час реалізації цієї Стратегії;

- формування нових сучасних підходів до навчання спеціалістів з управління, охорони та відтворення водних ресурсів відповідно до завдань з інтегрованого управління водними ресурсами шляхом вивчення та застосування передового міжнародного досвіду;

- підвищення кваліфікації державних службовців, що працюють у сфері управління, охорони та відтворення водних ресурсів, з питань екологічного, економічного та соціального обґрунтування, підготовки, погодження, схвалення та реалізації водно-орієнтованих інвестиційних проектів;

- сприяння створенню в Україні відповідного консалтингу на ринку послуг;

- поетапне збільшення кількості станцій у програмах моніторингу вод відповідно до європейських нормативів;

- оптимізація мережі хімічних лабораторій з екологічного моніторингу вод з метою запобігання дублюванню та їх максимального спрямування на задоволення інформаційних потреб державного природоохоронного управління з використанням оновленого технічного та кадрового потенціалу, поетапне створення в Україні ринку лабораторно-аналітичних послуг;

- розроблення структури наборів даних за напрямом “водні ресурси” та забезпечення їх регулярного оприлюднення суб’єктами державного моніторингу вод у форматі відкритих даних на інтернет-ресурсах, зокрема середньомісячних значень щодо показників кількості та якості води поверхневих (прісних і морських) та підземних водних масивів;

- забезпечення використання екологічних даних та екологічної інформації (включаючи геопросторові дані та дані дистанційного зондування Землі) в процесі прийняття рішень у сфері раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, забезпечення ефективного стратегічного планування і кризового менеджменту;

утворення міжвідомчої робочої групи з питань водної політики для координації дій з реалізації цієї Стратегії;

розроблення методик визначення збитків, завданих водним ресурсам та об’єктам водогосподарської інфраструктури внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Реалізація цієї Стратегії запланована на період до 2050 року чотирма етапами, що передбачають:

перший етап — підготовчий (2022—2024 роки) — визначення правових та організаційних засад з підвищення рівня водної безпеки, зокрема внесення відповідних змін до актів законодавства та підготовку нових нормативно-правових актів, що спрямовані на реалізацію цієї Стратегії; виконання операційного плану реалізації у 2022—2024 роках цієї Стратегії, зокрема:

- розроблення проектів перших планів управління ризиками затоплення та їх затвердження Кабінетом Міністрів України;

- розроблення проектів перших планів управління річковими басейнами для кожного району річкового басейну та проведення консультацій з громадськістю;

- схвалення проектів планів управління річковими басейнами басейновими радами та їх затвердження Кабінетом Міністрів України.

Протягом зазначеного етапу будуть досягнуті такі показники з досягнення цілей цієї Стратегії:

показники з досягнення цілі 1, зазначені у додатку, зокрема в повному обсязі показники, строк досягнення яких передбачено в 2022—2024 роках, а також частково не менше 60 відсотків показники, строк досягнення яких передбачено в 2025 році;

показники з досягнення цілей 2—5, зазначені у розділі “Стратегічні цілі та показники їх досягнення” цієї Стратегії, зокрема ті, що передбачають підготовку нормативно-правових актів, спрямованих на подальшу реалізацію цієї Стратегії;

другий етап — дослідне впровадження (2025—2030 роки) — виконання перших планів управління річковими басейнами та планів управління ризиками затоплення та початок процесу їх оновлення, зокрема:

- досягнення “доброго” екологічного та хімічного стану поверхневих водних масивів;

- досягнення “доброго” екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод;

- досягнення “доброго” кількісного та хімічного стану масивів підземних вод.

За результатами другого етапу реалізації цієї Стратегії в разі потреби будуть внесені зміни до законодавства, що сприятиме підвищенню ефективності впровадження планів управління річковими басейнами на наступний період, а також Цілей сталого розвитку.

Реалізація другого етапу дасть змогу отримати такі результати, як зменшення ризиків виникнення захворювань населення, пов’язаних із споживанням питної води неналежної якості; залучення інвестиційних ресурсів до оптимізації централізованого водопостачання та водовідведення, а також очищення міських стічних вод, що стануть невід’ємними складовими частинами комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, генеральних планів населених пунктів, детальних планів територій тощо; зменшення потенційних збитків, що можуть бути завдані водним екосистемам, рибному господарству внаслідок шкідливого біологічного та фізичного (теплого) впливу на водойми; забезпечення заощадження прісноводних ресурсів за рахунок зменшення втрат води, підвищення рівня водоефективності

промислового та сільськогосподарського виробництва і сфери житлово-комунального господарства, поліпшення ефективності обліку води та нагляду (контролю) за додержанням вимог щодо здійснення спеціального водокористування.

Протягом зазначеного етапу будуть досягнуті такі показники з досягнення цілей цієї Стратегії:

показники з досягнення цілі 1, строк досягнення яких передбачено в 2030 році;

показники з досягнення цілей 2—5, зазначені у розділі “Стратегічні цілі та показники їх досягнення” цієї Стратегії;

показники у рамках виконання протягом 2025—2030 років планів управління річковими басейнами і планів управління ризиками затоплення;

третій етап — операційне впровадження (2031—2042 роки) — виконання оновлених планів управління річковими басейнами та планів управління ризиками затоплення (другого та третього шестирічних циклів впровадження), зокрема:

- підтримання “доброго” екологічного та хімічного стану поверхневих водних масивів;

- підтримання “доброго” екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод;

- підтримання “доброго” кількісного та хімічного стану масивів підземних вод.

Реалізація третього етапу дасть змогу отримати такі результати:

досягнення суттєвого зменшення втрат питної води, а також заощадження коштів, необхідних для здійснення питного водопостачання;

зменшення хімічного та мікробного забруднення ґрунтових вод, які гідралічно пов’язані з поверхневими водними об’єктами;

поетапне досягнення та забезпечення підтримання “доброго” хімічного стану масивів поверхневих вод;

забезпечення поліпшення якості води як в місцях забору води для потреб централізованого водопостачання, так і на ділянках водних об’єктів, що використовуються населенням для рекреації та оздоровлення;

зменшення обсягу надходжень на очисні споруди міст сполук важких металів та стійких органічних забруднюючих речовин, що підвищить рівень очищення та забезпечить можливість використання післяочисного мулу для потреб сільськогосподарського виробництва, будівництва доріг тощо;

зменшення втрат стоку річок як основних постачальників прісної води;

зниження негативного впливу зміни клімату, зменшення збитків від посух;

зменшення потенційних збитків, що можуть бути завдані шкідливою дією вод, за рахунок удосконалення державної системи оперативного реагування на несприятливі природні явища.

Протягом реалізації третього етапу будуть досягнуті такі показники з досягнення цілей цієї Стратегії:

показники з досягнення цілей 2—5, зазначені у розділі “Стратегічні цілі та показники їх досягнення” цієї Стратегії, зокрема щодо підтримання “доброго” екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод, для яких досягнуті зазначені цілі протягом 2025—2030 років;

показники у рамках виконання протягом 2031—2042 років планів управління річковими басейнами і планів управління ризиками затоплення;

четвертий етап — коригувальне впровадження (2043—2050 роки) — у цілому виконання міжнародних зобов’язань України, пов’язаних з імплементацією законодавства ЄС, та досягнення Цілей сталого розвитку, виконання оновлених планів управління річковими басейнами і планів управління ризиками затоплення (четвертого шестирічного циклу впровадження), перегляд механізмів та інструментів їх виконання, зокрема:

- підтримання “доброго” екологічного та хімічного стану поверхневих водних масивів;

- підтримання “доброго” екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод;

- підтримання “доброго” кількісного та хімічного стану масивів підземних вод.

Реалізація четвертого етапу дасть змогу отримати такі результати:

виконання у цілому міжнародних зобов’язань України, пов’язаних з імплементацією законодавства ЄС;

скасування залежності економічного та соціального зростання від збільшення хімічного, радіоактивного, мікробного забруднення водних об’єктів, шкідливого біологічного та фізичного (теплового) впливу на водойми, а також використання водних та інших природних ресурсів у районі річкового басейну; стабілізація або поступове збільшення водності

річок, що сприятиме відновленню їх екологічного стану та поліпшенню самоочисної здатності водою.

Заходи з реалізації цієї Стратегії здійснюються згідно з принципом “вода платить за воду” за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, у тому числі міжнародної технічної та фінансової допомоги.

Протягом реалізації четвертого етапу будуть досягнуті такі показники з досягнення цілей цієї Стратегії:

показники з досягнення цілей 2—5, зазначені у розділі “Стратегічні цілі та показники їх досягнення” цієї Стратегії, зокрема щодо підтримання “доброго” екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод, для яких досягнуті зазначені екологічні цілі протягом 2025—2042 років;

показники у рамках виконання протягом 2043—2050 років планів управління річковими басейнами і планів управління ризиками затоплення.

Реалізація першого — четвертого етапів не потребує додаткових фінансових, матеріально-технічних, людських та інших ресурсів, а здійснюється в межах фінансування, визначеного в державних бюджетних програмах, а також кадрового та технічного забезпечення, наявного в органах державної влади, відповідальних за реалізацію цієї Стратегії.

Ця Стратегія є документом, який визначає стратегічні цілі і завдання державної політики щодо охорони поверхневих, підземних та морських вод на коротко-, середньо- та довгостроковий період, тому її реалізація не передбачає додаткового фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

Досягнення встановлених цією Стратегією цілей і завдань здійснюється шляхом їх урахування під час формування та забезпечення реалізації політики щодо розвитку окремих галузей економіки, що сприятиме узгодженню галузевих політик для підвищення рівня водної безпеки та скорочення до прийняттого рівня ризиків, пов'язаних з управлінням водними ресурсами на засадах сталого інтегрованого управління водними ресурсами.

Досягнення встановлених стратегічних цілей і завдань цієї Стратегії передбачає також виконання:

операційного плану реалізації у 2022—2024 роках цієї Стратегії;

Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року, затвердженої Законом України від 21 квітня 2011 р. № 3268-VI;

Державної стратегією регіонального розвитку на 2021—2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 67, ст. 2155);

планів управління річковими басейнами (починаючи з 1 січня 2025 р.);

планів управління ризиками затоплення;

плану дій для досягнення та підтримання “доброго” екологічного стану Азовського та Чорного морів.

Порядок проведення моніторингу, оцінки результатів реалізації Стратегії та звітування

Загальна координація дій з реалізації цієї Стратегії забезпечується Міндовкіллям. З цією метою утворюється міжвідомча робоча група з питань реалізації водної політики за участю представників органів державної влади та громадськості. Координацію дій з виконання планів управління річковими басейнами на рівні районів річкових басейнів здійснює Держводагентство та басейнові управління водних ресурсів. Міндовкілля разом з іншими центральними органами виконавчої влади проводить моніторинг і оцінку стану досягнення цілей, визначених цією Стратегією, та готує річні звіти щодо реалізації цієї Стратегії (відповідно до показників досягнення її цілей, екологічних цілей, визначених у планах управління річковими басейнами), а також раз на шість років починаючи з 2031 року — національну доповідь про досягнення цілей цієї Стратегії та екологічних цілей, визначених у планах управління річковими басейнами. Річні звіти про хід і результати реалізації цієї Стратегії Міндовкілля подає Кабінетові Міністрів України щороку до 1 червня року, що настає за звітним періодом.

Підготовка планів управління річковими басейнами здійснюється до 2024 року для проведення оцінки досягнень і порівняння результативності запропонованих цією Стратегією показників.

Річні звіти оприлюднюються щороку до 1 червня року, що настає за звітним періодом, на офіційному веб-сайті Міндовкілля.

Міндовкілля готує національну доповідь про досягнення цілей цієї Стратегії та подає її на розгляд Кабінету Міністрів України до 30 грудня року, що настає після завершення шестирічного періоду виконання планів управління річковими басейнами (2031 рік).

Показники досягнення цілей оцінюються Міндовкіллям та у разі потреби коригуються кожні шість років.

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, що беруть участь у реалізації цієї Стратегії, забезпечують відповідно до їх компетенції проведення моніторингу стану її реалізації, оцінку стану виконання завдань та подають Міндовкіллю відповідну інформацію для її узагальнення та підготовки:

до 1 квітня року, що настає за звітним періодом, — річних звітів;

до 30 червня року, що настає після завершення шестирічного періоду виконання планів управління річковими басейнами, — національної доповіді про досягнення цілей цієї Стратегії.

ІНДИКАТОРИ ТА КРИТЕРІЇ ДОСЯГНЕННЯ
цілі 1 “Забезпечення рівного доступу до якісної і безпечної для здоров’я
людини питної води і належних санітарно-профілактичних заходів”
Водної стратегії України на період до 2050 року*

Індикатор	Критерії досягнення
Якість питної води, що подається населенню	
1. Забезпечення безпечності та якості питної води за мікробіологічними показниками, зокрема шляхом зменшення кількості питної води, що не відповідає нормативам за мікробіологічними показниками	відсоток проб, що не відповідають нормативам за мікробіологічними показниками (кишкова паличка (E.coli) та ентерококи): у 2024 році міські водопроводи — 3 відсотки, сільські водопроводи — 6 відсотків, нецентралізоване водопостачання — 17 відсотків; у 2027 році міські водопроводи — 2 відсотки, сільські водопроводи — 3 відсотки, нецентралізоване водопостачання — 16 відсотків
2. Забезпечення безпечності та якості питної води за хімічним складом, зокрема шляхом зменшення кількості питної води, що не відповідає нормативам за хімічними показниками	відсоток проб, що не відповідають нормативам за хімічними показниками: у 2024 році міські водопроводи — 12 відсотків, сільські водопроводи — 22 відсотки, нецентралізоване водопостачання — 31,6 відсотка; у 2027 році міські водопроводи — 7 відсотків, сільські водопроводи — 15 відсотків, нецентралізоване водопостачання — 30 відсотків
3. Забезпечення акредитації випробувальних лабораторій МОЗ і Держпродспоживслужби та проведення вимірювань лабораторіями підприємств	питома вага обласних та міжрайонних акредитованих випробувальних лабораторій МОЗ та Держпродспоживслужби: 2025 рік — 30—50 відсотків; 2030 рік — 100 відсотків

Індикатор	Критерії досягнення
<p>питного водопостачання та інших організацій, що проводять/здійснюють моніторинг/контроль якості питної води та вод, відповідно до Протоколу про воду та здоров'я до Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер 1992 року (далі — Протокол про воду і здоров'я)</p>	<p>частка лабораторій підприємств питного водопостачання, що уповноважені на проведення вимірювань, у 2025 році — 100 відсотків</p> <p>частка лабораторій суб'єктів державного моніторингу вод, які проводять моніторинг відповідно до Порядку здійснення державного моніторингу вод, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 76, ст. 2537), у 2025 році — 100 відсотків</p>
<p>Скорочення спалахів та випадків захворювань, пов'язаних з водою</p>	
<p>4. Зниження рівня захворюваності населення на холеру, шигельоз, ентерити, викликані ентерогеморагічною кишковою паличкою, ентерити, викликані ерсінія ентероколітикою, вірусний гепатит А, черевний тиф тощо, водно-нітратну метгемоглобінемію, в тому числі пов'язані із вживанням неякісної питної води, що реєструються як спалахи</p>	<p>кількість випадків захворювання в абсолютних значеннях (всі фактори передачі) серед населення у 2027 році на:</p> <p>холеру — 0;</p> <p>шигельоз — до 800;</p> <p>черевний тиф — 0;</p> <p>вірусний гепатит А — до 2500;</p> <p>ентерити, викликані ерсінія ентероколітикою, — до 80;</p> <p>ротавірусний ентерит — 12000;</p> <p>кампілобактеріальний ентерит — 130;</p> <p>криптоспоридіоз — 20;</p> <p>лямбліоз — 10500;</p> <p>хвороба легіонерів — 0;</p> <p>водно-нітратна метгемоглобінемія — 0;</p> <p>інфекційні хвороби, пов'язані із вживанням неякісної питної води, — 0</p>

Індикатор	Критерії досягнення
	<p>Доступ до питної води</p>
<p>5. Приведення законодавства у відповідність з Протоколом про воду та здоров'я щодо забезпечення “рівного доступу”, права на воду та належних санітарно-профілактичних заходів</p>	<p>зміни до законодавства щодо забезпечення доступу до питної води, санітарно-профілактичних заходів, права на воду, права на належні санітарно-профілактичні заходи, внесені до 2023 року</p> <p>середній обсяг добового використання води на одну особу для жителів міст у 2025 році — не менше 130 літрів</p> <p>середній обсяг добового використання води на одну особу для жителів сіл:</p> <p style="padding-left: 40px;">у 2025 році — не менше 100 літрів; у 2030 році — не менше 130 літрів</p> <p>частка міського населення, що має доступ до безпечної та економічно доступної питної води, у 2025 році — 100 відсотків</p> <p>частка міського населення, що підключена до систем централізованого водопостачання, у 2025 році — 100 відсотків</p> <p>протяжність систем централізованого водопостачання, що відремонтовані або замінені (відсотків потреби):</p> <p style="padding-left: 40px;">у 2025 році — не менше 70 відсотків; у 2030 році — не менше 90 відсотків</p>
<p>6. Забезпечення у повному обсязі доступу закладів дошкільної та загальної середньої освіти, медичних установ до якісної питної води</p>	<p>частка закладів дошкільної та загальної середньої освіти, медичних установ, яким забезпечено доступ до централізованого питного водопостачання, у 2025 році — 100 відсотків</p>

Індикатор	Критерії досягнення
<p>7. Збільшення кількості наданих послуг з централізованого водопостачання населенню в сільській місцевості шляхом скорочення географічної нерівності</p>	<p>частка сільського населення, яке має доступ до централізованого водопостачання, у 2025 році — 28 відсотків</p> <p>кількість побудованих та реконструйованих водозабірних споруд (включаючи водозабори підземних вод) із застосуванням новітніх технологій відповідно до встановленого режиму зон санітарної охорони:</p> <p>у 2025 році — 68; у 2030 році — 80</p> <p>кількість збудованих та впроваджених станцій (установок) доочищення питної води із застосуванням новітніх технологій:</p> <p>у 2025 році — 200; у 2030 році — 500</p>
<p>8. Забезпечення доступу до питної води у Донецькій та Луганській областях</p>	<p>проект нормативно-правового акта про затвердження програми доступу до питної води у Донецькій та Луганській областях, підготовлений у 2023 році</p> <p>Доступ до умов санітарії</p>
<p>9. Забезпечення розвитку законодавчої бази відповідно до норм Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) та Європейського Союзу (ЄС) щодо рівного доступу до санітарії</p>	<p>Закон України “Про водовідведення стічних вод” та передбачені ним нормативно-правові акти, прийняті у 2023 році</p>
<p>10. Збільшення частки населення, що має доступ до належних санітарно-профілактичних заходів</p>	<p>частка сільського населення, що має доступ до належних санітарно-профілактичних заходів:</p> <p>2025 рік — 50 відсотків; 2030 рік — 80 відсотків</p>

Індикатор	Критерії досягнення
	<p>частка сільського населення, що має доступ до централізованого водовідведення:</p> <p style="padding-left: 40px;">2025 рік — 2 відсотки; 2030 рік — 2,5 відсотка</p> <p>частка міського населення, що має доступ до належних санітарно-профілактичних заходів:</p> <p style="padding-left: 40px;">2025 рік — 70 відсотків; 2030 рік — 72 відсотки</p> <p>протяжність міських систем централізованого водовідведення, що відремонтовані або замінені (відсотків потреби):</p> <p style="padding-left: 40px;">2025 рік — не менше 50 відсотків; 2030 рік — не менше 70 відсотків</p>
<p>11. Забезпечення доступу до 2025 року 100 відсотків закладів дошкільної та загальної середньої освіти, медичних установ та госпіталів до належних санітарно-профілактичних заходів</p>	<p>частка закладів дошкільної та загальної середньої освіти, що підключені до систем централізованого водовідведення, відсотків</p> <p>частка закладів дошкільної та загальної середньої освіти, що мають системи каналізації на вигріб, відсотків</p> <p>частка закладів дошкільної та загальної середньої освіти, що не мають систем каналізації, у 2025 році — 0 відсотків</p> <p>частка медичних установ та госпіталів, які мають доступ до систем централізованого водовідведення, відсотків</p> <p>частка медичних установ та госпіталів, які мають каналізації на вигріб, у 2025 році — 100 відсотків</p>

Індикатор	Критерії досягнення
Рівень роботи колективних та інших систем водопостачання	
12. Впровадження методики стимулюючого тарифоутворення та необхідних нормативно-правових актів	методика стимулюючого тарифоутворення та необхідні нормативно-правові акти, прийняті до 2024 року
13. Врегулювання на законодавчому рівні питання щодо затвердження методики розроблення схем оптимізації систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення	зміни до законодавства у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення частка територіальних громад, для яких розроблено схеми оптимізації систем водопостачання та водовідведення, відсотків
14. Забезпечення поступового переходу на більш безпечні способи та засоби знезараження питної води	частка фільтрувальних станцій, що використовують газоподібний хлор для знезараження питної води, відсотків
15. Зниження рівня витрат води і технологічних витрат води в системах централізованого водопостачання з метою зменшення витрат матеріальних ресурсів у вартості питної води	втрати та технологічні витрати води в системах централізованого водопостачання у 2025 році — до 29 відсотків
16. Зменшення витрат електроенергії в структурі виробничої собівартості послуг з централізованого водопостачання	питомі витрати електроенергії в структурі виробничої собівартості послуг з централізованого водопостачання у 2025 році — до 35 відсотків
17. Зменшення кількості аварій систем централізованого водопостачання	кількість аварій на кожен кілометр трубопроводів, зниження рівня аварійності на 3 відсотки на рік (вихідний показник — 3,1 аварії на 1 кілометр систем)

Індикатор	Критерії досягнення
Рівень роботи колективних та інших санітарних систем	
18. Зменшення кількості аварій систем централізованого водовідведення	частка замінених зношених систем централізованого водовідведення на рік, відсотків
19. Заміна насосного обладнання в системах централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на більш ефективне та оптимальне для великих суб'єктів господарювання	<p>частка заміненого насосного обладнання в системах централізованого водопостачання:</p> <p>2025 рік — 25 відсотків; 2030 рік — 40 відсотків</p>
	<p>частка заміненого насосного обладнання в системах централізованого водовідведення:</p> <p>2025 рік — 15 відсотків; 2030 рік — 20 відсотків</p>
20. Проведення реконструкції очисних споруд водовідведення для забезпечення очищення стічних вод відповідно до Директиви Ради 91/271/ЄЕС “Про очистку міських стічних вод” від 21 травня 1991 р. з метою запобігання забрудненню водних об'єктів	частка очисних споруд водовідведення із системами нітрифікації-денітрифікації та видалення сполук фосфору у 2030 році — 15 відсотків
Застосування визнаних найкращих практик для організації водопостачання та здійснення санітарно-профілактичних заходів	
21. Забезпечення захисту водозаборів питного водопостачання шляхом улаштування та експлуатації зон санітарної охорони	частка зон санітарної охорони, які відповідають нормам, встановленим відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 р. № 2024 “Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів” (Офіційний вісник України, 1998 р., № 51, ст. 1890), у 2030 році — 100 відсотків

Індикатор	Критерії досягнення
<p>22. Впровадження стандартів ДСТУ ISO 14001:2015 “Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування” для забезпечення ефективного документообігу і управління підприємствами питного водопостачання, які мають в управлінні джерела водопостачання і системи водовідведення</p> <p style="text-align: center;">Наявність скидів неочищених стічних вод у водні об’єкти</p>	<p>кількість (частка) великих (обслуговують більше 150 тис. осіб) та середніх (обслуговують від 15 тис. до 150 тис. осіб) суб’єктів господарювання, які пройшли сертифікацію за стандартами ДСТУ ISO 14001:2015 “Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування” на рік, одиниць (відсотків)</p>
<p>23. Зменшення обсягів скидання неочищених стічних вод</p> <p style="text-align: center;">Наявність скидів неочищених зливових вод, переливання/потрапляння їх із систем каналізації у водні об’єкти</p>	<p>обсяг (частка) скидів забруднених (без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об’єкти, млн. куб. метрів, відсотків</p>
<p>24. Визначення кількості та якості зливових вод та шляхів поводження з ними</p>	<p>кількість (частка) населених пунктів, де діє система зливної каналізації та очистки зливових вод, одиниць (відсотків)</p> <p>показник оснащеності населених пунктів зливною каналізацією від вихідного показника, відсотків</p> <p>моніторинг зливових вод у містах з населенням понад 200 тис. осіб, запроваджений до 2027 року</p>

Індикатор	Критерії досягнення
Якість скидів стічних вод з очисних споруд у водні об'єкти	
25. Зменшення обсягів скидання стічних вод з очисних споруд, якість яких не відповідає нормативам Директиви Ради 91/271/ЄС “Про очистку міських стічних вод” від 21 травня 1991 р.	частка скидів стічних вод з очисних споруд, якість яких не відповідає європейським нормам, у 2030 році — не більше 5 відсотків моніторинг якості скидів стічних вод відповідно до європейських вимог, запроваджений у 2024 році
Захоронення або повторне використання мулу з колективних санітарних систем або інших очисних споруд	
26. Впровадження механізмів стимулювання суб'єктів господарювання до використання сучасних методів обробки осадів	частка станцій, де впроваджені сучасні технології оброблення осадів: 2025 рік — не менше 50 відсотків; 2030 рік — не менше 70 відсотків
27. Скорочення кількості утворюваних осадів	кількість утворюваних неочищених осадів на підприємствах питного водопостачання та централізованого водовідведення до 2025 року — 25 відсотків
28. Проведення до 2025 року рекультивації земель під муловими майданчиками	частка скорочених площ земель під муловими майданчиками за рахунок рекультивації, гектарів на рік, відсотків
Якість стічної води, що використовується для поливу	
29. Впровадження повторного використання стічних вод для поливу	частка земель, де використовують для поливу стічні води: 2025 рік — не менше 0,5 відсотка; 2030 рік — не менше 1 відсотка

Індикатор	Критерії досягнення
Якість води, що використовується як питна вода	
30. Забезпечення підвищення якості води, що використовується як питна вода	<p>частка проб води, що не відповідають нормативам за мікробіологічними показниками, з поверхневих водних об'єктів (за даними державного соціально-гігієнічного моніторингу):</p> <p style="padding-left: 40px;">у 2025 році I категорія — 16 відсотків, II категорія — 17 відсотків; у 2030 році I категорія — 12 відсотків, II категорія — 15 відсотків</p> <p>частка проб води, що не відповідають нормативам за хімічними показниками, з поверхневих водних об'єктів (за даними державного моніторингу вод):</p> <p style="padding-left: 40px;">у 2025 році I категорія — 7,5 відсотка, II категорія — 15 відсотків; у 2030 році I категорія — 5 відсотків, II категорія — 12 відсотків</p>
Якість води, що використовується для купання	
31. Покращення безпечності та якості води, що використовується для купання, за санітарно-біологічними показникам	<p>частка місць відпочинку в рекреаційних зонах, які використовуються населенням для купання:</p> <p style="padding-left: 40px;">2025 рік — не менше 40 відсотків; 2030 рік — не менше 70 відсотків</p>
Якість води, що використовується для аквакультури	
32. Збільшення кількості поверхневих водних масивів з “добрим” екологічним станом, які використовуються для аквакультури, зокрема розведення водних біоресурсів	<p>частка водних масивів, що використовуються для аквакультури, зокрема розведення водних біоресурсів, які мають “добрий” екологічний стан, у 2030 році — 100 відсотків водних масивів, для яких досягнення “доброго” екологічного стану визначено як екологічну ціль у рамках плану управління річковим басейном (плани управління річковими басейнами повинні бути надані на розгляд і затвердження Кабінету Міністрів України в серпні 2024 р.)</p>

Індикатор	Критерії досягнення
Застосування визнаних найкращих практик управління замкнутими водами, що використовуються для купання	
33. Запровадження сучасних методів підготовки води, включаючи методи кондиціювання і знезараження води, що є альтернативними методу хлорування, для управління якістю води в плавальних басейнах розважально-спортивних та навчально-виховних закладів	<p>частка плавальних басейнів та інших водних розважально-спортивних закладів, у тому числі при навчально-виховних закладах, де впроваджено та/або використовуються методи підготовки води, включаючи методи кондиціювання і знезараження води, що є альтернативними методу хлорування:</p> <p style="text-align: center;">2025 рік — 3 відсотки; 2030 рік — 8 відсотків</p>
Визначення та відновлення особливо забруднених місць, які впливають або можуть мати негативний вплив на водні ресурси і об'єкти	
34. Визначення до 2027 року території, забрудненої стійкими органічними забруднювачами, та проведення роботи з їх відновлення	<p>національний реєстр територій, забруднених стійкими органічними забруднювачами, із застосуванням геоінформаційних систем</p> <p>частка територій, забруднених стійкими органічними забруднювачами, де проведено роботи з реабілітації:</p> <p style="text-align: center;">2025 рік — 30 відсотків; 2030 рік — 80 відсотків</p>
35. Проведення оцінки вразливості підземних і поверхневих вод до забруднення нітратами із сільськогосподарських джерел та забезпечення зниження рівня їх забруднення нітратами шляхом впровадження у 2025 році Директиви Ради від 12 грудня 1991 р. щодо захисту вод від забруднення, спричиненого нітратами із сільськогосподарських джерел	<p>реєстр зон, уразливих до накопичення нітратів, створений у 2024 році</p> <p>план заходів із зменшення рівня забруднення поверхневих та підземних вод нітратами із сільськогосподарських джерел, затверджений до 2025 року</p>

Індикатор	Критерії досягнення
36. Зменшення кількості місць для видалення побутових відходів відповідно до Директиви Ради 1999/31/ЄС про захоронення відходів від 26 квітня 1999 р.	кількість полігонів і сміттєзвалищ для видалення/захоронення побутових відходів: 2025 рік — 1000; 2030 рік — 300
Ефективність систем управління, розвитку, захисту та використання водних ресурсів	
37. Впровадження системи інтегрованого управління для основних річкових басейнів та ефективних економічних інструментів, що стимулюють ощадливе використання водних ресурсів	плани управління річковими басейнами для основних річкових басейнів, затверджені у 2024 році, — дев'ять тарифи на водопостачання і водовідведення, що містять амортизаційні відрахування (є джерелом фінансування інвестиційних програм), — не менше ніж 5 відсотків загальної вартості тарифу, прибуток — не менше ніж 2 відсотки
Періодичність публікації інформації щодо якості питної води, що постачається, та інших вод	
38. Забезпечення вільного доступу до інформації про якість питної води та інших вод згідно з Протоколом про воду та здоров'я	Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні, розміщена на офіційному веб-сайті Мінрегіону у строк, визначений постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2004 р. № 576 “Про затвердження Порядку підготовки та оприлюднення Національної доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні” (Офіційний вісник України, 2004 р., № 18, ст. 1286), зокрема публікація розділу “Вода і здоров'я” та додатка “Населені пункти, що користувалися питною водою з відхиленнями за п'ятьма спільними санітарно-хімічними та двома санітарно-біологічними показниками якості питної води за звітний період” у Національній доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання актуальна інформація щодо виконання Протоколу про воду та здоров'я, розміщена щороку на офіційних веб-сайтах Міндовкілля та МОЗ

Індикатор	Критерії досягнення
39. Підвищення рівня обізнаності громадськості про безпеку води для здоров'я людини	<p>національна доповідь про виконання Протоколу про воду та здоров'я за звітний період, розміщена на офіційному веб-сайті Міндовкілля</p> <p>інтернет-ресурси/мобільні додатки оперативного інформування населення про якість води, що використовується для купання (річкових та морських пляжів), джерел води, замкнених вод (плавальних басейнів та водних спортивно-розважальних центрів)</p> <p>кількість закладів освіти та здобувачів повної загальної середньої освіти, які беруть участь в інформаційних заходах (Всесвітньому дні води, Глобальному дні миття рук, днях річок, інших заходах), екскурсіях до музеїв води, інших тематичних заходах</p>
40. Підвищення рівня знань фахівців водного господарства, робітників водоканалів, фахівців галузі локальної підготовки води, інших фахівців з питань безпеки води для здоров'я, інтегрованого управління водними ресурсами	<p>щорічні форуми “Аква-Україна” та “АКВА-ТЕРМ”, конференції “Вода і довкілля” та “Якість питної води”</p> <p>звіти про створення і роботу національного інформаційно-тренінгового центру/онлайн-ресурсу з питань безпеки води для здоров'я</p> <p>тренінги/курси підвищення кваліфікації (атестації) спеціалістів заінтересованих сторін з питань безпеки води для санітарії</p> <p>тренінги з питань безпеки питної води — не менше одного починаючи з 2025 року</p>

* У зв'язку з повномасштабною агресією Російської Федерації проти України строки досягнення індикаторів можуть бути продовжені.

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 9 грудня 2022 р. № 1134-р

ОПЕРАЦІЙНИЙ ПЛАН
реалізації у 2022—2024 роках Водної стратегії України на період до 2050 року

Найменування завдання	Відповідальні виконавці	Строк виконання	Індикатор виконання
Ціль 1. Забезпечення рівного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і належних санітарно-профілактичних заходів			
1. Закріплення на законодавчому рівні державних гарантій стосовно рівного права на воду та санітарно-профілактичні заходи, а також усунення колізії стосовно визначення термінів щодо води питної	Мінекономіки Мінрегіон МОЗ Міндовкілля інші заінтересовані центральні органи виконавчої влади	—“—	подано законопроект на розгляд Кабінету Міністрів України
2. Формування програмних засад щодо розвитку систем централізованого водопостачання та водовідведення	Мінрегіон МОЗ Міндовкілля інші заінтересовані центральні органи виконавчої влади	грудень 2022 р.	прийнято Верховною Радою відповідний закон
3. Посилення ролі громад у процесі самоврядного встановлення економічно обґрунтованих тарифів на належне водопостачання, водовідведення і	Мінрегіон інші заінтересовані центральні органи	липень 2024 р.	подано Кабінету Міністрів України відповідний законопроект

Найменування завдання	Відповідальні виконавці	Строк виконання	Індикатор виконання
очищення на основі їх активної спрямованості до енергоефективності та економії енергозатрат під час проектування та експлуатації систем водопостачання та водовідведення, очищення побутових стічних вод	виконавчої влади		внесено зміни до державних будівельних норм
Ціль 2. Поліпшення якісного стану водних об'єктів шляхом досягнення та підтримання “доброго” екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод			
4. Розроблення та затвердження екологічних нормативів якості води масивів поверхневих та підземних вод відповідно до вимог законодавства Європейського Союзу	Міндовкілля інші заінтересовані центральні органи виконавчої влади	серпень 2024 р.	затверджено відповідний наказ Міндовкілля
5. Визначення зон, уразливих до (накопичення) нітратів, відповідно до Методики визначення зон, вразливих до (накопичення) нітратів, затвердженої наказом Міндовкілля від 15 квітня 2021 р. № 244, та їх нормативно-правове запровадження з метою регулювання дифузного забруднення вод	Міндовкілля Мінагрополітики інші заінтересовані центральні органи виконавчої влади	грудень 2023 р.	визначено зони
Ціль 3. Забезпечення необхідної кількості водних ресурсів для відновлення та оздоровлення водних екосистем і досягнення стійкого водозабору та водопостачання			
6. Внесення змін до Методики визначення масивів поверхневих та підземних вод, затвердженої наказом Міндовкілля від 14 січня 2019 р. № 4, у частині визначення істотно змінених масивів поверхневих вод	Міндовкілля Держводагентство	—“—	затверджено відповідний наказ Міндовкілля

Найменування завдання	Відповідальні виконавці	Строк виконання	Індикатор виконання
Ціль 4. Скорочення зростаючих ризиків нестачі води та надлишку води			
7. Розроблення в разі потреби та включення до планів управління річковими басейнами заходів з управління ризиками виникнення посух для районів річкових басейнів, забезпечення їх подальшого виконання	Міндовкілля Держводагентство	серпень 2024 р.	включено заходи з управління ризиками виникнення посух до планів управління річковими басейнами
8. Забезпечення підготовки планів управління ризиками затоплення	МВС Міндовкілля Держводагентство ДСНС Держгеонадра Держекоінспекція Держлісагентство інші заінтересовані центральні органи виконавчої влади органи місцевого самоврядування (за згодою)	жовтень 2022 р.	подано Кабінету Міністрів України проекти актів щодо затвердження планів управління ризиками затоплення
9. Поетапне впровадження планів управління ризиками затоплення	—“—	грудень 2024 р.	підготовлено звіти про впровадження планів управління ризиками затоплення

Найменування завдання	Відповідальні виконавці	Строк виконання	Індикатор виконання
Ціль 5. Запровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом та принципів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо водного врядування в районах річкових басейнів, у прибережних і морських водах			
10. Формування наукових програмних засад інтегрованого управління водними ресурсами до 2030 року	Міндовкілля Держводагентство Держгеонадра Національна академія наук (за згодою) Національна академія медичних наук (за згодою) Національна академія аграрних наук (за згодою)	протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні	подано Кабінету Міністрів України відповідний проект акта
11. Розроблення керівництва з імплементації принципів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо водного врядування на басейновому і територіальному рівні	Міндовкілля Держводагентство Держгеонадра Держекоінспекція	грудень 2024 р.	затверджено відповідний наказ Міндовкілля
12. Забезпечення підготовки планів управління річковими басейнами	Міндовкілля МВС Держводагентство ДСНС Держгеонадра Держекоінспекція Держлісагентство інші заінтересовані центральні органи	липень 2024 р.	подано Кабінету Міністрів України проекти актів щодо затвердження планів управління річковими басейнами

Найменування завдання	Відповідальні виконавці	Строк виконання	Індикатор виконання
	виконавчої влади органи місцевого самоврядування (за згодою)		
13. Покладення на басейнові управління водних ресурсів координаційних функцій з виконання планів управління річковими басейнами та досягнення визначених у них екологічних цілей	Держводагентство	червень 2024 р.	затверджено відповідний наказ Держводагентства
14. Оптимізація мережі хімічних лабораторій з екологічного моніторингу з метою запобігання дублюванню та максимального їх спрямування на задоволення інформаційних потреб державного природоохоронного управління, здійснення їх технічного та кадрового оновлення, поетапне створення в Україні ринку лабораторно-аналітичних послуг	Міндовкілля МОЗ Держводагентство Держгеонадра ДСНС	грудень 2024 р.	надано лабораторно-аналітичні послуги на основі проведення тендерів із закупівлі послуг через систему “Прозоро”
15. Утворення міжвідомчої робочої групи з питань водної політики для координації дій з реалізації Водної стратегії України на період до 2050 року	Міндовкілля інші заінтересовані центральні органи виконавчої влади	протягом шести місяців після схвалення зазначеної Стратегії	затверджено наказом Міндовкілля склад міжвідомчої робочої групи та положення про неї
16. Визначення збитків, завданих водним ресурсам та об’єктам водогосподарської інфраструктури внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України	Міндовкілля Мінекономіки Держекоінспекція Держводагентство	грудень 2023 р.	подано до правоохоронних органів відповідні розрахунки